

Länsstyrelsen
Västerbottens län

Bilaga 2. till "Förordnade om utökning av naturreservatet Rismyran".

SKÖTSELPLAN

Datum
2007-01-16

Beteckning
511-2529-2004

1(9)

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET RISMYRAN I MALÅ KOMMUN

Foto © Andreas Garpebring/Länsstyrelsen

Länsstyrelsen i Västerbottens län
Storgatan 71B
901 86 Umeå
Växel: 090-10 70 00

Skötselplan för naturreservatet Rismyran

(3 bilagor)

Innehållsförteckning

1. Syftet med säkerställande och skötsel

2. Beskrivning av objektet

- 2.1 Administrativa data
- 2.2 Allmän beskrivning av området
- 2.3 Natura 2000

3. Indelning i skötselområden

- 3.1 Skogsmark med fri utveckling
- 3.2 Skogsmark med branddynamik
- 3.3 Våtmarker och vatten med fri utveckling

4. Riktlinjer och åtgärder för skötselområden

- 4.1 Skogsmark med fri utveckling
 - 4.1.1 Kvalitetsmål
 - 4.1.2 Skötselåtgärder
- 4.2 Skogsmark med branddynamik
 - 4.2.1 Kvalitetsmål
 - 4.2.1 Skötselåtgärder
- 4.3 Våtmarker och vatten med fri utveckling
 - 4.3.1 Kvalitetsmål
 - 4.3.1 Skötselåtgärder

5 Friluftsliv

- 5.1 Anläggningar och information för friluftslivet
 - 5.1.1 Kvalitetsmål
 - 5.1.2 Skötselåtgärder

6. Övriga anläggningar

7. Nyttjanderätter

8. Utmärkning av gränser

9. Tillsyn och uppföljning

10. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Bilaga 1: Karta över naturtyper

Bilaga 2: Karta över skötselområden

Bilaga 3: Karta över friluftsanordningar

1. Syftet med säkerställande och skötsel

Syftet med säkerställande och skötsel av reservatet är att bevara områdets ursprungliga karaktär av naturskog och dess biologiska mångfald genom att skydda, återställa och nyskapa värdefulla naturmiljöer. Naturskogsstrukturer som död ved, gamla träd och god skiktning skall bibehållas, utvecklas och återskapas. Inom ramen för ovan angivna syften ska reservatet dessutom kunna nyttjas för rörligt friluftsliv, undervisning och forskning.

2. Beskrivning av naturreservatet

2.1 Administrativa data

Namn	Rismyran
Skyddsform	Naturreservat, nr: 24002153
Kommun	Malå
Läge	Ca 5 km N Malå samhälle
Ekonomisk karta	23I 8 h
Mittkoordinat	X: 1638114, Y: 7241219
Naturgeografisk region	32c, norra Norrlands barrskogsområden och bergkullslätter
Gräns	Reservatets gräns framgår av bifogad karta
Markägare	Staten genom naturvårdsfonden
Fastighet	Malå 2:174
Förvaltare	Länsstyrelsen i Västerbottens län
Totalareal	286,4 ha
Areal produktiv skog	181,0 ha
-vatten	8,5 ha
- skyddad prod. skog	181 ha
Naturtyper (se bilaga 1)	-tallskog av lavtyp (2.1.1.1) 3,6 ha
	-sumptallskog av ristyp (2.1.1.3) 6,0 ha
	-tallskog av lingonristyp (2.1.1.4) 132,9 ha
	-granskog av blåbärsristyp (2.1.2.1) 18,9 ha
	-sumpgranskog av ristyp (2.1.2.3) 17,7 ha
	-tallkärr av klotstarrtyp (3.2.1.1) 9,1 ha
	-gran-björkkärr av fattig vitmosstyp (3.2.1.3) 0,6 ha
	-fastmattekärr av tuvull- vitmosstyp (3.2.3.1) 11,7 ha
	-mjukmattekärr av starr- vitmosstyp (3.2.4.1) 28,0 ha
	-fattigkärr av mossfattig torvslamtyp (3.2.4.2) 15,9 ha
	-tallkärr av intermediär vitmoss- brunmosstyp (3.3.1.1) 2,4 ha
	-mjukmattekärr av starr- vitmoss- brunmosstyp (3.3.3.1) 17,6 ha
	-intermediärkärr av mossfattig torv- slamtyp (3.3.3.4) 1,4 ha
	-källkärr av Sphagnum- Drepanocladustyp (3.5.1.1) 0,9 ha
	-fuktäng av högstarrstyp (5.2.3.6) 6,3 ha
	-fuktäng av fräken-starrtyp (5.2.3.7) 4,8 ha
	-sötvattensvegetation av sjöfräkentyp (6.1.2.5) 3,8 ha
	-sötvattensvegetation av igelknopp-natetyp (6.6.2.2) 4,7 ha

2.2 Allmän beskrivning av reservatet

Rismyran ligger drygt 5 km norr om Malå samhälle. Området sträcker sig från ca 300 m ö h i Skäppträskåns dalgång upp till ca 400 m ö h uppe på sluttningen av Blausjaurliden. Reservatet utgörs av de nedre delarna av Blausjaurlidens nordostsluttning ner mot Lidmyran och Skäppträskån samt ett flackt till småkuperat område mellan norra stranden av Skäppträskån och Mårkbergsmyran. Skäppträskån skär rakt genom området med breda, lugnflytande sel. En mindre skogsbäck avvattnar myrarna Rismyran och Lidmyran i områdets sydvästra delar ner mot Skäppträskån.

Berggrunden består av yngre svekokarelska graniter samt pegmatiter. Jordartsmässigt domineras området av ytblockiga moräner som övergår i torv i reservatets lägre liggande delar. Upp mot Blausjaurliden förekommer små partier med berg i dagen. Vid det övre nordvästra hörnet av reservatet finns ett område med åskullar och delta. De har bildats av stora smältvattenflöden som runnit ner mot Skäppträskåns nuvarande dalgång. Intill Skäppträskån finns mindre områden med isälvsediment.

Skogen, som upptar två tredjedelar av arealen, består huvudsakligen av högklassig gammal brandföryngrad tallnurskog med en stor andel tallar som är 200 år eller äldre. Området har i mycket liten grad påverkats av modernt skogsbruk och i merparten av reservatet uppvisar skogen alla karaktärer för en biologiskt värdefull naturskog. Gamla spår efter dimensionsavverkning förekommer dock i hela området och norr om Skäppträskån är delar av den gamla tallskogen gallrad i modern tid. Mindre delar av reservatet består av kraftigt påverkade skogar och hyggen.

Reservatets tallskogar, vilka utgör merparten av områdets skogar, består av hedartad gammal tallnurskog av medelgod bonitet på småkuperad till svagt sluttande mark med lingon och blåbär i fältskiktet. Mindre delar utgörs av lav-ris tallskogar på torrare mark. Tallskogarna har en mycket fin struktur med tydlig flerskiktning, luckig prägel och allmän förekomst av brandljuds-försedda gamla tallar. De äldsta tallarna i området överstiger 300 år och har väl utvecklad pansarbark och mycket grova, knotiga grenar. I fuktigare delar av området förekommer en tilltagande inväxning av gran. Död ved förekommer allmänt till rikligt i form av både torrträd, högstubbar och lågor i olika nedbrytningsstadier. Hänglavar av främst olika *Bryoria*-arter förekommer i mestadels riklig omfattning. Lövträdsandelen utgörs huvudsakligen av björk och är generellt sett låg i de talldominerade områdena. I ett parti med fuktig tallskog förekommer dock ett stort inslag av gamla sälgar. I reservatets nordöstra hörn finns ett mindre område på cirka 10 ha med tallsumpskog med visst graninslag. Även här är träden närmare 300 år gamla. Underlaget är blött med håligheter och tuvor och träden står på tydliga socklar.

Kring den bäck som rinner genom områdets södra del finns ett område med grandominerad sumpskog. Här finns gamla granar på uppemot 300 år och allmänt med lågor och torrträd. Skogen har en luckig och skiktad prägel med stort inslag av grova, garnlavsbeklädda träd. Markvegetationen i sumpskogen är frodig med inslag av kärleväxter som fjällskära, kärrfibbla, bergslok, strätta, hultbräken och åkerbär samt lövinslag av gråal och hägg. I ett område söder om gransumpskogen, samt i några

mindre fläckar intill Skäppträskån finns övergångsområden med skiktad, äldre barr-blandskog på frisk mark av blåbärsristyp.

Spår efter brand förekommer allmänt i området i form av kolade stubbar och brandljud i levande och döda träd. Den senaste branden ligger dock relativt långt tillbaka i tiden, daterad till 1828. På de övre delarna av Blausjaurliden finns det dock indikationer på att skogen kan ha brunnit så sent som 1933 enligt en datering.

Ungefär en tredjedel av reservatet utgörs av olika typer av våtmarker. Söder om Skäppträskån ligger ett större öppet kärr kallat Lidmyran som bl a innehåller ett stort område med fint utbildade strängflark-struktur. Här finns stora flarkgölar och lösbottenområden som utgör ypperliga fågelmiljöer. Övriga delar av Lidmyran utgörs av fast- och mjukmattekärr med kärlväxter som t ex ängsnycklar, bladvass, björnbrodd och dvärglumner samt bottenskikt av brunmossor, vilket indikerar en relativt rik miljö. Det finns flera källor i området varav en ligger i kanten mot Lidmyran, i anslutning till denna finns källdråg med högrötsvegetation. En andra källa med tillhörande källkärr ligger söder om det lilla tallkärret Rismyran i reservatets sydvästra del. I anslutning till Skäppträskån finns relativt breda zoner av öppna starr- och gräsbevuxna mader som översvämmas av ån i samband med vårfloden. Norr om ån finns flera mindre myrar av i huvudsak fattig karaktär. Myrarna här utgörs av mosaiker av tallkärr med klotstarrsvegetation, öppna till glest trädbevuxna fastmattor med tuvullvitmossevegetation samt mer eller mindre tydligt utbildade sträng-flarkområden med trådstarr, vitmossor och kallgräs. I anslutning till tallsumpskogen i reservatets nordöstra hörn finns ett halvöppet tallkärr med ovanligt rikligt med gamla vitmenade talltorrakor. På flera av dessa noterades gamla spår av den i regionen sällsynta skalbaggen mindre mörghorn.

Den del av Skäppträskån som rinner genom reservatet utgörs av ett lugnflytande selområde med flacka översvämningsstränder. Norr om ån finns en mindre tjärn som vid högvatten har direktkontakt med ån.

På åsen norr om Skäppträskån finns en gammal timrad skogskoja som arrenderas av den forne ägaren. Intill kojan förekommer även andra äldre kulturspår i form av en gammal jordkällare och en tjärnal. Öster om Lidmyran, precis utanför reservatsgränsen, finns det rester av ett gammalt bostället som troligen har tillkommit under första halvan av 1900-talet. Öppna och frodvuxna våtmarker med gott om starr, fräken och vatenklöver som Lidmyran, liksom raningsmarkerna utmed Skäppträskån, har med stor sannolikhet nyttjats för myrslåtter av bosättarna vid Lidmyran. Reservatets skogar bär spår av äldre tiders brukande i form av gamla stämplingsbläckor, lumpade stockdelar och stubbar med spår av manuella avverkningsmetoder.

Rismyrans karaktär av brandpräglad tallnaturskog gör området gynnsamt för växter och djur som är beroende av ostörda ekosystem. Inom området har följande rödlistade arter och signalarter påträffats (hotkategori inom parentes): doftticka (VU), gammelgransskål (NT), harticka (NT), lappticka (NT), rosenticka (NT), tallticka, ullticka, violmussling (NT), blanksvart spiklav, dvärgbägarlav (NT), kolflarnlav, liten sotlav (VU), liten spiklav, lunglav (NT), vedskivlav, vitskaftad svartspik, vågig kolflarnlav, björnbrodd, bladvass, dvärglumner, fjällskära, kärrfibbla, snip, ängsnycklar, gnag-

spår av mindre mörghorre, gnagspår av reliktböck (NT), dalripar, hökuggla, järpe, lavskrika (NT), orre, pärluggla, sparvuggla, spillkråka, tallbit (DD), tjäder, trana och tretåig hackspett (VU).

2.3 Natura 2000

Den södra delen av Rismyran (gamla reservatet) ingår i Natura 2000, den Europeiska Unionens nätverk av skyddade områden, (Natura 2000-id SE0810400). De naturtyper (livsmiljöer) som enligt EG:s habitatdirektiv (Rådets direktiv 92/43 EEG) förekommer inom reservatet är *västlig taiga* (9010), *skogsbevuxen myr* (91D0) apamyrar (7310) och *mineralrika källor och källkärr av fennoskandisk typ* (7160).

3. Indelning i skötselområden

Nedan indelas reservatet i skötselområden utifrån gemensamma drag i naturtyp, utvecklingshistorik, dynamik och skötselbehov (se bilaga 2).

3.1 Skogsmark med fri utveckling

Skötselområdet omfattar en mindre del av reservatets skogar och utgörs huvudsakligen av naturskogsartade skogar på frisk till blöt mark (bilaga 2, delområde 1). Dessa skogar innefattar såväl gransumpskogar, tallsumpskogar och blåbärsgransskogar. Mindre arealer inom skötselområdet utgörs av ungskogar.

3.2 Skogsmark med branddynamik

Området innefattar merparten av reservatets skogar där huvuddelen utgörs av tallskog på torr till frisk mark (bilaga 2, delområde 2a - c). Inslaget av gran varierar men generellt är skogarna öppna och flerskiktade. Delar av skötselområdet består av plant- och ungskogar. Äldre brandspår förekommer i området. En längre tids frånvaro av brand har gjort att dessa skogar förlorat delar av sin naturliga struktur.

3.3 Våtmarker och vatten med fri utveckling

Skötselområdet omfattar alla våtmarker och vattenmiljöer inom reservatet (bilaga 2, delområde 3).

4. Riktlinjer och åtgärder för skötselområden

Här beskrivs generell inriktning av skötseln, kvalitetsmål, skötselplan samt skötsel- och restaureringsåtgärder med avseende på skötselområden.

4.1 Skog med fri utveckling

4.1.1 Kvalitetsmål

Skogen ska lämnas att utvecklas fritt vilket för merparten av skogsmarken innebär att inga aktiva skötselåtgärder ska vidtas.

Vid spontan skogsbrand kan skötselområdet tillåtas att brinna inom ramen för vad räddningstjänsten/brandförsvaret bedömer är acceptabelt ur säkerhetssynpunkt.

4.1.2 Skötselåtgärder

Skötseln innebär i huvudsak frånvaro av mänskliga ingrepp (bilaga 2, delområde 1).

4.2 Skogsmark med branddynamik

Området delas in i tre skötselområden beroende på skogens kvalitéer (bilaga 2, delområde 2A-C). Skötselområde A består av flerskiktad, naturskogsartad tallskog. Detta delområde utgör de brandpåverkade skogarnas kärnområde. Delområde B består av nyupptagna hyggen och ungtallskogar. Detta delområde ska restaureras så att det på sikt återfår tidigare naturskogs-kvalitéer. Restaureringsåtgärderna i detta delområde utförs när uppväxande tallbestånd nått en ålder av mellan 20 - 40 år. Delområde C består av en ung tallskog som hjälpplanterats med contortatall. Detta område ska restaureras genom att contortan initialt röjs bort, varefter samma skötselåtgärder som i delområde 2B vidtas.

4.2.1 Kvalitetsmål

Områdets ursprungliga karaktär av en skiktad brandpräglad tallnaturskog med en betydande andel död ved ska bibehållas, utvecklas och på sikt återställas. Områdets karaktär av ljusöppen tallskog med hög instrålning skall bibehållas. Graninslaget i området ska ej tillåtas överstiga 20 % av stående volym. Andelen död ved av det totala vedförrådet döda och levande träd ska öka för att på sikt uppgå till minst 30 %, som ett genomsnitt i tid och rum.

4.2.2 Skötselåtgärder

Naturvårdsbränning och/eller åtgärder som efterliknar brand bör utföras inom skötselområdet. En exakt avgränsning för enskilda naturvårdsbränningar tas fram i samband med den detaljplan som görs strax innan bränningen (brandplanen). Lämplig storlek på ett bränningsområde är cirka 10 ha, med återkommande bränningar varje 5 till 10 år. De utvalda delarna bör brännas med ett för området naturligt intervall, vilket är med 50-80 års mellanrum. Om graninväxning i delar av området utgör ett hinder kan avverkning för att underlätta kontrollerad bränning genomföras. Ovan beskrivna åtgärder kommer att infogas i en övergripande planering för naturvårdsbränning i länets samtliga naturreservat. Det innebär att en prioritering kommer att ske inom tillgängliga resurser, där ovan beskrivna skötselåtgärder kommer att vägas mot liknande åtgärder i andra naturreservat. Någon tidpunkt för genomförande föreskrivs därför inte i skötselplanen.

4.3 Våtmarker och vatten med fri utveckling

Skötselområdet omfattar alla våtmarker och vattenmiljöer inom reservatet (Bilaga 2, område 3). Fri utveckling innebär att våtmarkerna ska få utvecklas fritt utifrån naturliga hydrologiska processer med de strukturer och artsamhällen som hör dessa naturtyper till.

4.3.1 Kvalitetsmål

Arealen våtmarker och vatten ska bibehållas.

4.3.2 Skötselåtgärder

Frånvaro av mänskliga ingrepp och tillsyn av att reservatsföreskrifterna efterlevs

5. Friluftsliv

Naturreservatet Rismyran bedöms komma att nyttjas för friluftsliv endast i måttlig utsträckning. En skoterled passerar strax väster om reservatet men fungerar huvudsakligen som transportsträcka till andra utflyktsmål. Inga anläggningar för att stimulera ett ökat nyttjande av området planeras i nuläget.

5.1 Anläggningar och information för friluftslivet

Idag saknas alla former av anläggningar i reservatet.

5.1.1 Kvalitetsmål

Reservatet ska nyttjas för friluftsliv utifrån dess naturgivna förutsättningar. Särskilda anläggningar för friluftslivet ska inte anordnas. Däremot ska reservatet ha en tydlig entré med en skylt som beskriver reservatets naturmiljö och de föreskrifter som gäller för allmänheten samt en karta. Ytterligare en informationsskylt placeras i anslutning den skogsbilväg som passerar genom reservatets norra del.

5.1.2 Skötselåtgärder

Informationsskyltar med beskrivning av reservatet placeras ut vid reservatsentrén i anslutning till vändskivan i södra delen av reservatet och i anslutning till den skogsbilväg som passerar genom norra delen av reservatet. Förslag på placering av anläggningar presenteras på kartan i bilaga 3.

6. Övriga anläggningar

En fritidsbostad finns inom reservatet. Byggnaden hyrs ut om fem år i taget med löpande avtal enligt det nyttjanderättsavtal som tecknats med tidigare markägare (Naturvårdsverkets dnr 326-5255-05).

7. Nyttjanderätter

Jakt får bedrivas av jakträttsinnehavare enligt gällande jaktlagstiftning och i enlighet med gällande reservatsföreskrifter. Ägare av fastigheten Malå 2:22 har rätt att nyttja befintlig traktorväg genom området för virkestransporter i enlighet med de föreskrifter som anges i köpekontraktet (Naturvårdsverkets dnr: 321-5256-05 NO).

8. Utmärkning av gränser

Reservatet ska hållas väl utmärkt enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar. Gränserna bör ses över vart 10:e år och målas om vid behov.

9. Tillsyn och uppföljning

Tillsynen av området utförs av naturvårdsförvaltaren och ska dokumenteras skriftligt. Tillsynen innefattar, utöver en besiktning av att reservatsföreskrifterna efterlevs, även alla anläggningar, utmärkningar och skyltar inom reservatet. Brister och fel ska dokumenteras och rapporteras. Tillsynen av anläggningar, utmärkningar och skyltar kan komma att överlåtas.

I samband med att skötselåtgärder utförs ska utgångsläget innan åtgärden, tidpunkt för åtgärd, åtgärdens omfattning och utförande samt uppnått resultat dokumenteras för att möjliggöra långsiktig uppföljning. Vidare ska även kostnaderna för åtgärderna noteras.

Uppföljning av kvalitetsmålen kommer att följa de riktlinjer för uppföljning som är uppsatta av Naturvårdsverket.

Tillsynen och uppföljningen av reservatet kommer tillsammans att utgöra ett underlag för en eventuell revidering av skötselplanen.

10. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var
Informationsskyltar-reservat (2 st)	2007 - 2008	Se bilaga 3
Röjning av contortatall	2007 - 2008	Se bilaga 2
Naturvårdsbränning eller brandefterliknande åtgärder	2008-	Se bilaga 2